

افغانستان آزاد – آزاد افغانستان

AA-AA

چو کشور نپاشد تن من مباد بدین بوم و بر زنده یک تن مباد
همه سر به سر تن به کشتن دهیم از آن به که کشور به دشمن دهیم

www.afgazad.com

Arts & Music

afgazad@gmail.com

هنر و موسیقی

استاد اکبر قریشی
۲۳ فبروری ۲۰۲۴

استاد اکبر قریشی

کوچه خرابات، پوهنتون موسیقی افغانستان!

امیر شیرعلی خان مردی فهمیده و هنردوست بود و علاقه زیادی به موسیقی و آواز خوانی داشت تعدادی از موسیقی دانان و هنرمندان را از هندوستان با امتیازات و تشویق به کابل خواسته تا هنر و آواز خوانی و موسیقی را در افغانستان به حالت علمی و اکادمیک در آورده هنرمندان و آواز خوانان را رهنمائی نمایند.

بناءً تعدادی از هنرمندان را در کوچه ای به نام خرابات جابه جا نمود این کوچه را بنام خواجه خورده نیز یاد می کردند که زیارت چهارده معصوم نیز در این جاموقعیت دارد که در زمان مخصوص سال در این زیارت (عرس) صورت می گرفت که بسا آواز خوانان و موسیقی دانان با جمع مردم اشتراک می کردند. و شعر جانان خرابات که توسط سید مستان شاه کابلی که مخمسی بر غزل مولانا سروده شده بود [[جانان خراباتم]] این غزل را بابای موسیقی و سرتاج موسیقی استاد سرآهنگ می خواند. در این کوچه مسجد سفید به نام مسجد خرابات وجود داشت و در پهلوی آن چند دوکان خوراکه فروشی و خانه های اهل هنر وجود داشت.

استادان موسیقی و هنرمندان کوچه خرابات هر کدام شان خانه شخصی خود را داشتند که به شکل دومنزه و زیبا تیار نموده بودند و با فامیل های خود زندگی می کردند. ازدواج هنرامندان خرابات معمولاً در آن زمان که هنوز مردم

موسیقی و هنرمندان را نمی شناختند بین خودشان صورت می گرفت. فن یاد گرفتن موسیقی از شاگردی شروع می شد و تا استادی می رسیدند. کسانی که شاگردی می کردند ویا استادی خودرامی گرفتند در تخت خواجه صفا که دربین کوه شیردروازه وجودداشت و در زمان امیر حبیب الله خان پدر امان الله خان ساخته شده بود صورت می گرفت. مردمان فهمیده که از موسیقی سر رشته داشتند و شاگردان خرابات با استادان خود احترام خاص داشتند وزنان شان در محفل زنانه ومردهای شان در محافل مردانه خوشی ها وعروسی ها اشتراک می کردند وهم چنان در دربار پادشاهان برای خواندن و هنر نمائی اشتراک می کردند ولی مداحی نمی کردند استاد قاسم افغان، یعقوب قاسمی، استاد نتو استادنبی گل استاد غلام حسین پدر سرآهنگ، استاد شیدا، استاد رحیم بخش، استاد هم آهنگ، استاد موسی قاسمی، استاد امیر محمد. این استادان به صد ها شاگرد تربیه نموده اند. استادان نامبرده که بینانگذاران هنرموسیقی در رادیو افغانستان بودند صدها کورس موسیقی تأسیس نمودند و جوایزی که از هند و اتحاد شوروی به دست آوردند باعث افتخار کشور ما شدند. مردم شهرکابل یاد وگرامیداشت از هنرمندان و استادان موسیقی که صدها شاگرد واستاد موسیقی را تربیه کردند در لیسه جیبیه بر گزار کردند.

کسانی که در ارگ موسیقی می نواختند و به دربارراه داشتند استاد قاسم افغان وپدرش استاد ستارجو بود استاد ستارجو، یکی از هنرمندان ورزیده ای بود که در دربار امیر عبدالرحمن خان سیتار می نواخت و بعضی از طرز های هندی را نیز می سرانید در دربار عبدالرحمن خان قاسم افغان را که سن خرد داشت همراه خود برده چون استاد قاسم به موسیقی علاقه داشت به امر عبدالرحمن خان یکی از غزل های حافظ را برای پادشاه خواند، خوش امیر آمده پای استاد قاسم هم به دربار باز شد. استاد قاسم هم شعر می گفت وهم طنز های شیرین برای پادشاهان می گفت. بعد از فوت امیر عبدالرحمن خواننده امیرحبیب الله خان وبعداز آن رفیق وخواننده امیرامان الله خان شد که آخرین دوره زندگی هنری اش در دربار پادشاهی امان الله خان بود.

در پادشاهی حبیب الله کلکانی تعدادی از چاپلوسان و تکنوکرات بی وجدان در ارگ جمع شده بودند ودور پادشاه جدید حلقه زده بودند. روزی در کدام محفل استاد قاسم افغان را خواستند تا در بار را خوش سازد استاد در لابه لای آواز خود از رفیق صمیمی خود امان خان یاد نمود چاپلوس ها و بوت پاک ها فوراً به حبیب الله کلکانی اطلاع دادند که راجع به امان خان می خواند حبیب الله گفت: بگذارید برای رفیقش بخواند. زمانی که باند خلق وپرچم توسط کودتای روسی سر کار آمدن باندخلق و پرچم استاد سرآهنگ و احمدظاهر را که هر دو اشعار آزادیخواهی را می خواندند به شکل مرموزی ازبین بردند یکی به بهانه تکر موترا و استاد سرآهنگ به بهانه عارضه قلبی کشته شدند و نینواز و صدها هنرمند دیگر اعدام شدند. امروز با آمدن نوکران امریکا وپاکستان همان پوهنتون موسیقی کشور یا خرابات نابود گشته ومرده است. صدها استاد و موسیقیدان و هنرمند یا نجاری یا کیله فروشی یا دوکان بوت دوزی باز کرده اند ویا گدائی می کنند. ولی تعدادی که درزمان جنایت کاران و دولت های فاسد کشور در تلویزیون ها مداحی می کردند واشعار خابنایی ازقماش لایق و بارق، بهاری و جهانی را می خواندند آهنگ ساز و کمپوزیتور هستند. به نواختن آله های موسیقی دسترسی ندارند واز هرطرف القاب برای شان داده می شود.

بابای موسیقی افغانستان ۱۶سال شاگردی نموده بود تابه موسیقی راه یافت. استادان بابا وسرتارچ موسیقی کشور همان هائی بودند که در پوهنتون خرابات یا همان کوچه خرابات تدریس می کردند پس گفته می توانیم که پوهنتون موسیقی افغانستان کوچه خرابات است. ما به تمام استادان و فرزندان شان که درراه موسیقی خدمت کرده اند افتخار می کنیم امروز موسیقی در زیر پای تروریسم اگر نمرده باشد آخرین نفس هایش را می کشد مگر تعدادی هم به نام موسیقی مشغول پول پیدا کردن هستند نه خدمت به موسیقی.

